

Omgaan met een veranderend klimaat

Klimaatadaptatieplan
gemeente Lochem
2021-2025

Voorwoord

Ons klimaat verandert, verandert u mee?

De wereld om ons heen verandert dagelijks. Ook het klimaat verandert, langzaam maar duidelijk merkbaar. Ook ik merk dat thuis. Ik zag de speeltuin voor mijn huis verdrogen. Het gras werd geel, het zand stooft in het rond. En na een flinke stortbui groeide het onkruid ineens als kool. Dan vraag ik me af: hoe kunnen we daar nou goed mee omgaan? Wat accepteren we, en hoe kunnen we ons aanpassen aan die verandering?

Een prettige leefomgeving

De opgaven waar we als samenleving voor staan zijn groot. Onze wereld warmt op. We zien onder andere steeds drogere, hetere zomers en hevigere regenbuien. Daarop passen we onze leefomgeving en ons gedrag aan. Dat noemen we klimaatadaptatie en daarvoor hebben we dit plan gemaakt.

Samen aan de slag

Met de klimaatatlas Lochem hebben we de effecten van een veranderend klimaat in beeld. Daarmee weten we waar de grootste opgaven liggen. Ik nodig inwoners, waterschap, maatschappelijke organisaties en bedrijven uit om stappen te zetten om klimaatbestendig te worden. Wij helpen u daar graag mee op weg, door tips te geven op www.weetvanwater.nl

Ook het college van burgemeester en wethouders gaat met enthousiasme aan de slag met het klimaatadaptatieplan om zo te komen tot een adaptieve gemeente Lochem.

Ik wens u veel leesplezier en wijsheid bij het lezen van dit plan!

Robert Bosch

Wethouder klimaatadaptatie

Inleiding

Waarom dit klimaatadaptatieplan?

De aarde warmt op. Ook in onze gemeente merken we de effecten van de opwarming. We moeten hier in de toekomst meer op inspelen.

Buien worden namelijk heviger. Hierdoor krijgen we meer wateroverlast door regenwaterafvoer in stedelijke gebieden. Daarnaast neemt het aantal periodes waarin we te maken hebben met zomerse of tropische temperaturen toe. Ouderen, zieken en kleine kinderen zijn kwetsbare groepen tijdens hittegolven. Hitte heeft ook gevolgen voor de arbeidsproductiviteit en de wens om huizen, kantoren en bedrijfshallen te koelen. Ook gaat hitte vaak gepaard met langere periodes van droogte. Dit heeft gevolgen voor de landbouw, maar ook voor het onderhoud van openbaar groen. De stijgende zeespiegel en toenemende kans op overstroming door extreem weer spelen minder in onze gemeente. Maar er liggen wel kernen in het stroomgebied van de IJssel. Dijken en waterwerken zijn ook hier onderhevig aan de gevolgen van droogte of juist aan extreme hoeveelheden water.

Het veranderende klimaat noodzaakt ons om onze leefomgeving aan te passen. Zo houden we Lochem veilig en leefbaar.

Het aanpassen aan klimaatverandering noemen we adaptatie. In 2018 startte het **Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie** om Nederland aan te passen aan klimaatverandering. Daarin hebben gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk afgesproken om Nederland klimaatbestendig ingericht te hebben vóór 2050. In dit klimaatadaptatieplan beschrijven we hoe we dit gaan doen, door:

1. Invulling te geven aan de term 'klimaatbestendig'.
2. De Lochemse gemeenschap uit te nodigen om met ons mee te denken over de aanpak klimaatadaptatie en de uitvoering.
3. Te bepalen welke rol wij als gemeente hebben in de aanpak klimaatadaptatie en welke rol partijen uit de samenleving hebben.
4. Duidelijke afspraken te maken over de samenwerking, zodat inwoners en bedrijven weten wat de gemeente voor hen kan betekenen, en ook andersom.
5. Maatregelen te agenderen voor de korte, middellange, en lange termijn. Zo wordt het duidelijk welke maatregelen we nemen, en hoe deze maatregelen (mee)helpen aan de klimaatbestendigheid van Lochem.

Inleiding

Klimaatadaptatie: samenwerking in de Achterhoek+

Samen met de Achterhoekse gemeenten en waterschap Rijn en IJssel hebben we recent een Regionale Adaptatie Strategie Achterhoek+ (RASSA+) opgesteld. De focus ligt op opgaven of maatregelen die de gemeentegrenzen overstijgen. Daarnaast werken we samen in de Aanpak Droogte Achterhoek.

Hoe werkt dit plan?

Dit interactieve document beschrijft de verschillende onderdelen van klimaatadaptatie voor Lochem. Elk onderdeel heeft een eigen icoon, zoals hiernaast is weergegeven. Door op een icoon te klikken gaat u naar de pagina die hoort bij dat onderdeel. De iconen zijn naast elke pagina in dit document te vinden.

De Klimaatatlas

Hoe kwam dit plan tot stand?

Strategie

Wat gaan we doen?

Financiële gevolgen

Communicatieplan

De Klimaatatlas

Het klimaat verandert, ondanks de wereldwijde inzet op het voorkomen van de uitstoot van broeikasgassen. Ook in Lochem merken we dit. Het KNMI verwacht hogere temperaturen, nattere winters, hevigere regenbuien, drogere voorjaren en zomers. De vraag hierbij is waar de klimaateffecten leiden tot problemen. De gemeente Lochem heeft samen met waterschap Rijn en IJssel de klimaatatlas gemaakt, waarin we de verwachte effecten van klimaatverandering in kaart hebben gebracht. Door op de onderstaande cirkels te klikken, komt u bij de themakaarten.

De effecten van klimaatverandering in Lochem

1 Het wordt natter: de gemiddelde winterneerslag neemt toe en vooral in de zomer worden buien intenser. In de toekomst neemt het risico op wateroverlast op straten en bij gebouwen daarom toe. De modellen laten zien dat de omgeving van de Berkel en IJssel gevoelig zijn voor overstromingen. In augustus 2010 leidde hevige regenval tot hoge waterstanden in de Berkel.

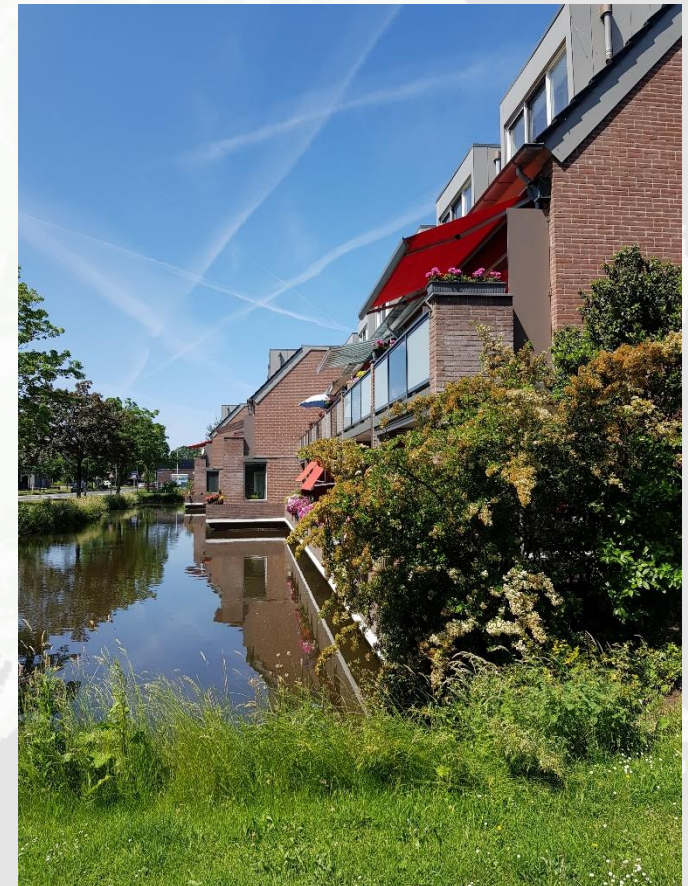
2 Het wordt droger: de zomers van 2018, 2019 en 2020 zijn voorbeelden met een neerslagtekort. Dit tekort was 200-300 mm tijdens de lente en zomer, gemeten van april tot en met september. Het waren de droogste jaren in ongeveer 40 jaar. Het vasthouden van regenwater in ons gebied is uitdagend. Door de zandige ondergrond en hoge ligging van de gemeente verdwijnt water snel in de ondergrond of naar lager gelegen delen. Hiermee neemt het risico op onder andere bomensterfte, oogstschade en natuur- en bermbranden toe.

het wordt
natter

het wordt
droger

De Klimaatatlas

De effecten van klimaatverandering in Lochem

3 **Het wordt warmer:** de KNMI-klimaatscenario's verwachten een stijging van de gemiddelde temperatuur. Ook verwachten ze een stijging van het aantal dagen van meer dan 30 graden Celsius. Nu zijn er in Lochem 3-6 van deze tropische dagen per jaar. In 2050 zijn dat er 12-15. Hoge gevoelstemperaturen leiden tot hittestress en risico's voor de gezondheid. Zo waarschuwde de provincie Gelderland de afgelopen jaren voor een groei van blauwalgen in wateren bij Europarcs Resort De Achterhoek in Lochem. Blauwalgen zijn giftig voor mensen en dieren.

4 **Overstromingsrisico's nemen toe:** door de stijging van de zeespiegel en hevige neerslag bovenstrooms van de IJssel is er zonder extra maatregelen meer kans op overstromingen. Langs de IJssel is een klein gebied gevoelig voor overstromingen bij dijkdoorbraak. De veiligheidsregio heeft hiervoor een rampenbestrijdingsplan.

Door de relatief hoge ligging leidt de zeespiegelstijging in Lochem niet tot problemen.

het wordt warmer

de zeespiegel stijgt

Liander bekijkt gevolgen wateroverlast voor transformatorhuisjes

Uit de kaarten van de klimaatatlas blijkt dat transformatorhuisjes, welke ook wel Midden Spannings Ruimtes (MSRs) heten, soms op plekken staan waar wateroverlast kan voorkomen. Beleid van Liander, de netbeheerder, schrijft voor dat ze een MSR altijd boven de waterlijn bouwen. Maar, daarbij is Liander wel afhankelijk van de locaties die ze krijgt toegewezen van de gemeente. De kelders van een MSR zijn waterdicht en de laagspanningscomponenten staan minimaal 10 cm boven het maaiveld. Liander monteert de middenspanningscomponenten nog een stuk hoger. Als water kortsluiting veroorzaakt, kan dit leiden tot een energieonderbreking van de laagspanning. Laagspanning zijn de kabels die door straten in de woonwijken lopen. Lokaal zit men dan zonder stroom.

Om stroomonderbrekingen door wateroverlast in de toekomst te voorkomen gaat Liander twee extra dingen doen: ze gaat beleid ontwikkelen om wateroverlast in het net te voorkomen en gaat voor bestaande MSRs nakijken of deze voldoende boven het maaiveld uitsteken.

Hoe kwam dit plan tot stand?

Of klimaateffecten een groot gevolg hebben hangt af van verschillende oorzaken die niet direct af te lezen zijn in een klimaatatlas. Het risico is een combinatie van de kans van een gebeurtenis en de grootte van de gevolgen. Ook raakt klimaatverandering **partijen uit verschillende sectoren** in de gemeente Lochem, zoals hiernaast is weergegeven.

Met verschillende partners met belangen in de gemeente hebben we de gevolgen van klimaatverandering besproken en geprioriteerd. Hiermee hebben we de risico's*, handelingsperspectieven en de initiatiefnemende partij in beeld gebracht.

Bij de acceptatiedialogen waren meer dan twintig organisaties aanwezig, variërend van dorpsraden tot de netbeheerder en van landgoedeigenaren tot de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO). In elke werksessie bepaalden we de risico's die in Lochem ontstaan als gevolg van klimaatverandering. Klimaatverandering raakt veel beleidsterreinen. Vanuit de gemeentelijke organisatie waren daarom veel afdelingen betrokken bij het maken van dit plan.

* We hanteren bij de term risico de formule: risico = kans x effect. De 'kans' dat extreem weer zich voordoet is gebaseerd op de klimaatscenario's van het KNMI. De effecten bespreken we in de werksessies.

Betrokken partijen

Waterhuishouding
Vitens
Waterschap Rijn en IJssel

Infrastructuur
Weggebruikers
Provincie

Veiligheid
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
Instituut voor Veiligheid en Milieu

Natuur
Staatsbosbeheer
Natuurbeheerders
Natuurmonumenten
Tuincentra/hoveniers
Groenbeheerders

Landbouw
(Agrarische) natuurverenigingen
Land- en tuinbouworganisaties

Energie
Netbeheerders
LochemEnergie

Gebouwde Omgeving
Woningcorporaties
Bewonersorganisaties
Het Gelders Genootschap
Grondeigenaren
Landgoedeigenaren

Recreatie & Toerisme
VVV Lochem
(Recreatie)scheepvaartsector
Evenementenorganisaties
Beheerders cultureel erfgoed
Recreatie Ondernemers
Lochem

Gezondheid
Onderwijsinstellingen
Verzorgingstehuizen
Gemeentelijke gezondheidsdienst Noord- en Oost-Gelderland
Stichting Welzijn Lochem

Overkoepelende partijen

Dorpsraden, provincie Gelderland, midden- en kleinbedrijf, industriekring, Circulus Berkel

Strategie

Vijf leidende principes

Het **doel** van klimaatadaptatie is minimale maatschappelijke schade, door klimaatverandering. De **ambitie** is een klimaatadaptieve inrichting in 2050.

Maatschappelijke schade kan zowel ruimtelijk (bijvoorbeeld waterschade) als sociaal-maatschappelijk (bijvoorbeeld dode bomen en hittestress) zijn. Hierbij draait de gemeenschap eigenlijk op voor de schade.

Om schade te voorkomen moeten we onder meer onze omgeving aanpassen. We houden nu al rekening met klimaatadaptatie bij projecten. Het afkoppelen en ruimte maken voor het afvloeien van regenwater in de openbare ruimte is zo'n voorbeeld. Ook handelen we actief bij meldingen en projecten van het waterschap binnen de gemeentegrenzen. Maar klimaatadaptatie is nog niet helemaal onderdeel van ons handelen.

Om klimaatadaptatie helemaal onderdeel te maken van ons handelen gaan we vijf basisprincipes leidend maken in onze aanpak. Deze zijn uit de acceptatiedialogen naar voren gekomen. In het **uitvoeringsprogramma gemeente Lochem 2021-2025** komen deze principes terug en staat aangegeven waar de gemeente en haar stakeholders aan zet zijn.

1 Werken op een pragmatische manier

De klimaatopgave is op hoofdlijnen duidelijk. We houden rekening met klimaatverandering in de projecten die we doen en leren al doende. Bij nieuwe wetenschappelijke inzichten stellen we als het nodig is onze koers bij. Door de klimaatverandering snel te accepteren kunnen we innoveren.

2 Vroeg in gesprek met de gemeenschap

Participatie is een speerpunt van Lochem. Het vroegtijdig betrekken van inwoners, bedrijven en organisaties leidt tot betere plannen en meer draagvlak. We zijn benaderbaar en flexibel in onze aanpak. We betrekken proactief belanghebbenden vanaf de ontwerpfase van projecten. Zo werken we op hetzelfde moment aan bewustwording bij inwoners en bedrijven om zelf ook in actie te komen. Daarmee nemen ze verantwoordelijkheid voor een betere en klimaatbestendigere leefomgeving.

Strategie

Vijf leidende principes

Het **doel** van klimaatadaptatie is minimale maatschappelijke schade, door klimaatverandering. De **ambitie** is een klimaatadaptieve inrichting in 2050.

Maatschappelijke schade kan zowel ruimtelijk (bijvoorbeeld waterschade) als sociaal-maatschappelijk (bijvoorbeeld dode bomen en hittestress) zijn. Hierbij draait de gemeenschap eigenlijk op voor de schade.

Om schade te voorkomen moeten we onder meer onze omgeving aanpassen. We houden nu al rekening met klimaatadaptatie bij projecten. Het afkoppelen en ruimte maken voor het afvloeien van regenwater in de openbare ruimte is zo'n voorbeeld. Ook handelen we actief bij meldingen en projecten van het waterschap binnen de gemeentegrenzen. Maar klimaatadaptatie is nog niet helemaal onderdeel van ons handelen.

Om klimaatadaptatie helemaal onderdeel te maken van ons handelen gaan we vijf basisprincipes leidend maken in onze aanpak. Deze zijn uit de acceptatiedialogen naar voren gekomen. In het **uitvoeringsprogramma gemeente Lochem 2021-2025** komen deze principes terug en staat aangegeven waar de gemeente en haar stakeholders aan zet zijn.

3

Gebiedsgericht en integraal werken

Klimaatverandering, de energietransitie, de woonopgave en de beheer- en vervangingswerkzaamheden in de openbare ruimte vragen allen om ingrepen. Dit levert kansen op om klimaatadaptatie in bestaande gebieden te maken via andere opgaven en andersom. Hiermee kunnen we de kwaliteit van onze leefomgeving verbeteren. Zoals een speeltuin die dienst doet als wadi. Of bomen die naast verkoeling zorgen voor een toename aan biodiversiteit. Bovendien biedt de integrale aanpak kansen om werk met werk te maken en zo tijd en geld te besparen. We werken daarbij gebiedsgericht. De juiste maatregelen bepalen we op basis van de gebiedsopgave. Deze meekoppelkansen-aanpak past bij de omgevingsvisie.

Strategie

Vijf leidende principes

Het **doel** van klimaatadaptatie is minimale maatschappelijke schade, door klimaatverandering. De **ambitie** is een klimaatadaptieve inrichting in 2050.

Maatschappelijke schade kan zowel ruimtelijk (bijvoorbeeld waterschade) als sociaal-maatschappelijk (bijvoorbeeld dode bomen en hittestress) zijn. Hierbij draait de gemeenschap eigenlijk op voor de schade.

Om schade te voorkomen moeten we onder meer onze omgeving aanpassen. We houden nu al rekening met klimaatadaptatie bij projecten. Het afkoppelen en ruimte maken voor het afvloeien van regenwater in de openbare ruimte is zo'n voorbeeld. Ook handelen we actief bij meldingen en projecten van het waterschap binnen de gemeentegrenzen. Maar klimaatadaptatie is nog niet helemaal onderdeel van ons handelen.

Om klimaatadaptatie helemaal onderdeel te maken van ons handelen gaan we vijf basisprincipes leidend maken in onze aanpak. Deze zijn uit de acceptatiedialogen naar voren gekomen. In het **uitvoeringsprogramma gemeente Lochem 2021-2025** komen deze principes terug en staat aangegeven waar de gemeente en haar stakeholders aan zet zijn.

4 Samenwerken met onze partners

Gebiedsgericht werken vraagt om een goede samenwerking. Niet alleen met de gemeenschap, ook met andere organisaties. We maken zoveel mogelijk gebruik van de kennis en kunde van onze partners.

De intensieve samenwerking met het Waterschap Rijn en IJssel om tot dit klimaatadaptatieplan te komen is een voorbeeld. Ook werkt Lochem met de gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) en verschillende welzijnsinstellingen aan een gezonde gemeente. We voeren gesprekken met de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland. Ook andere partijen in de regio zoals woningbouwcorporaties, ondernemersorganisaties, LTO en natuurbeheerders spelen een rol om Lochem klimaatbestendig te maken. Tot slot hebben we samen met andere gemeenten en het waterschap een regionale adaptatiestrategie Achterhoek+ opgesteld.

Strategie

Klimaatadaptatie in de praktijk: Schoneveld, Laren

In de nieuw aangelegde wijk Schoneveld in Laren legden we een ruim areaal groen aan. Ook realiseerden we er bovengrondse regenwaterafvoer. Infiltratie vindt plaats in wadi's en op parkeerplekken met open verharding.

5 Nieuwbouw, vervangende nieuwbouw, reconstructies en herstructureringen direct klimaatbestendig

We realiseren nieuwbouw, vervangende nieuwbouw, reconstructies en herstructureringen direct klimaatbestendig. We willen bijvoorbeeld dat nieuwbouwwijken en nieuwe bedrijventerreinen voldoende groen en water hebben, zodat klimaatverandering in deze wijken niet tot overlast gaat leiden.

Klimaatadaptatie bij nieuwbouw, reconstructies en herstructureringen is niet vrijblijvend. In de omgevingsvisie en het omgevingsplan nemen we praktische richtlijnen voor nieuwbouw op. Bij het realiseren van nieuwbouw geven we deze richtlijnen al dan niet in een verplichtend kader mee aan de ontwerper en ontwikkelaar. Dit is maatwerk per project en per omgevingsplan.

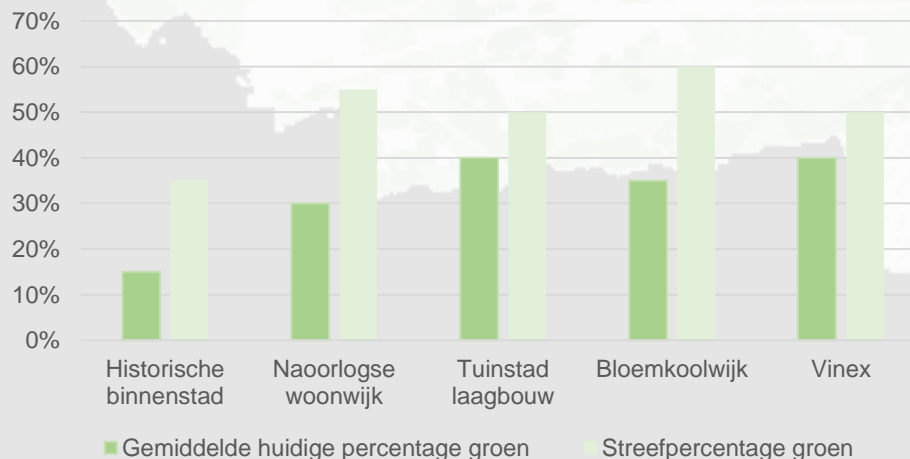
Bestaande woonwijken en bedrijventerreinen maken we klimaatbestendig als er een meekoppelkans is. Hoe we dit doen staat beschreven onder het principe **gebiedsgericht en integraal werken**.

Strategie

We hanteren tien praktische richtlijnen bij nieuwbouw, reconstructie en herontwikkeling:

① We hanteren een **minimum voor het percentage groen per wijktype**. Dit is gelijk aan het landelijke gemiddelde groen per wijktype, zoals onderzocht door de Hogeschool van Amsterdam. Binnen het streefpercentage groen streven we naar extra ambitie, binnen de ruimtelijke en financiële mogelijkheden. Deze zal per locatie verschillen.

Percentage groen per wijktype

Bron afbeelding: https://www.hittebestendigestad.nl/publications/hva+kuiper_2020_coolkit.pdf

② We gaan er vanuit dat er **binnen gemiddeld 300 meter loopafstand (5 minuten lopen) zo goed als altijd toegang is tot een groene, koele plek**. Een groene, koele plek is minimaal 200 m² groot en heeft voldoende groen en schaduw en daardoor een veel lagere gevoelstemperatuur dan de luchttemperatuur.

③ We stellen een richtpercentage vast van **30% tot 40% schaduw op belangrijke loop-/fietsroutes en speelvoorzieningen**. Dit heeft als doel dat belangrijke functies in de kernen voor iedereen van binnen en buiten de kern bereikbaar blijven. En dat de woonwijken aantrekkelijk blijven. Schaduw realiseren kan door het planten van bomen, maar ook door het ophangen van schaduwdoeken bijvoorbeeld.

④ We **stimuleren de aanleg van groen en realisatie van schaduw op particulier terrein**. Dit doen we door particulieren te informeren over maatregelen die ze kunnen treffen. Denk hierbij aan het aanplanten van bomen, of het ophangen van schaduwdoeken.

⑤ We **stimuleren de vergroening van platte dakoppervlakken**. Hiervoor gaan we particulieren informeren en acties houden. Ook stimuleren we de aanleg van groene gevels bij bedrijfspanden.

Strategie

6 Waar we kansen zien, of kunnen creëren, voor **natuurinclusief bouwen** passen we dit toe.

7 We realiseren (**hogere**) vloerpeilen om **wateroverlast in gebouwen zoveel mogelijk te voorkomen**. Dit leggen we bijvoorbeeld vast in een omgevingsplan. In het omgevingsplan kunnen we, afhankelijk van de definitie voor 'peil', een peilhoogte voor de begane grond vloer vastleggen. De peilhoogte die we vaststellen moet wateroverlast in het pand zoveel mogelijk voorkomen.

8 Onder de BENG-eisen is het aanleggen van een kruipruimte moeilijk, maar niet onmogelijk. Daarom stimuleren we bovenop de BENG-eisen voor nieuwe gebouwen, **het bouwen zonder kruipruimte, of het maken van waterbestendige, energiebesparende kruipruimtes**. Hiermee voorkomen we vochtproblemen en energieverlies door kruipruimtes. Dit doen we door inwoners te informeren.

9 We stimuleren **multifunctioneel ruimtegebruik**. Zoals een speelplaats in een wadi, of een groen dak waar zonnepanelen op liggen.

10 We gaan **onnodige verharding verwijderen uit de openbare ruimte** en vervangen door waterberging, groen of waterdoorlatende verharding. Door werk-met-werk te maken in ruimtelijke projecten.

Wat gaan we doen?

Waarom het uitvoeringsprogramma

In "Omgaan met een veranderend klimaat - Plan gemeente Lochem 2021-2025" staan onze doelen en strategie voor klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie betekent dat gaan inspelen op de steeds beter merkbare effecten van de opwarming van de aarde. Het veranderende klimaat noodzaakt ons om onze leefomgeving aan te passen. De uitwerking van de strategie staat in dit uitvoeringsprogramma.

Wat doen we al?

Klimaatadaptatie is niet nieuw. Indirect werken we al lang aan klimaatadaptatie door te investeren in riolering, groen, ruimte voor regenwater, en gezondheid. Enkele voorbeelden staan in het plan en dit uitvoeringsprogramma genoemd.

Klimaatadaptatie in de praktijk: Heideveld, Harfsen

Het eerste deel van de nieuwe wijk Heideveld in Harfsen infiltreert regenwater door een infiltratie (IT) riool. Het tweede deel van de wijk voert regenwater bovengronds af naar wadi's. De woonpercelen hebben een berging van regenwater van minimaal 30mm. Tussen de wijken in is een speelruimte, die voor een deel in het bos ligt. De speelruimte is tegelijk ook een wadi. De straten liggen op één oor, oftewel schuin, richting het bos en de wadi.

Wat gaan we doen?

Op basis van de acceptatiedialogen met stakeholders hebben we de maatregelen ingedeeld in vijf categorieën. Op basis van deze categorieën is het uitvoeringsprogramma gemaakt.

Uitvoeringsprogramma 2021-2050

Urgente knelpunten - Aanpakken (2021-2025)
Oplossen op de korte termijn

Urgente knelpunten - Onderzoeken aanpak (2021-2025)
Onderzoeken op de korte termijn

Onwenselijke knelpunten -
Meekoppelen in ruimtelijke projecten
Doorlopende transitie naar 'een nieuw normaal'

Onwenselijke knelpunten -
Aanpassen beleid- en organisatie

Acceptabele knelpunten - Acties en communicatie
Doorlopende transitie naar 'een nieuw normaal'

1. Een aantal knelpunten is zodanig urgent, dat maatregelen snel noodzakelijk zijn. We gaan hiervoor werken aan oplossingen.
2. Ook zijn er urgente knelpunten waar we snel willen onderzoeken of er een aanpak mogelijk is.
3. Een aantal situaties is niet urgent, maar wel onwenselijk. In deze situaties gaan we meekoppelen in ruimtelijke projecten. We maken dan werk met werk.
4. Door ons beleid- en onze manier van werken aan te passen willen we onwenselijke situaties voorkomen.
5. Als laatste zijn er situaties waar inwoners en bedrijven zelf maatregelen kunnen uitvoeren om klimaatadaptief te worden. In die situaties zetten we in op communicatie over gedragsverandering. Met positieve voorbeelden en praktische tips helpen we inwoners en bedrijven op weg om maatregelen te uitvoeren.

Financiële gevolgen

Voor het uitvoeren van de maatregelen die volgen uit het klimaatadaptatieplan en het uitvoeringsprogramma is gedurende de komende periode tijd nodig. Het gaat om ongeveer 1 FTE per jaar, tijdens de looptijd van het programma, verdeeld over vier vakgebieden. Dit zijn onderdelen van bestaande functies. Dit zijn de twee trekkers klimaatadaptatie & droogteaanpak Achterhoek+, de beleidsmedewerker riolering en de beleidsadviseur communicatie. Samen zorgen zij voor de begeleiding van de transitie naar 'het nieuwe normaal' binnen de gemeentelijke organisatie. Daarnaast pakken zij onder andere communicatie, acties, onderzoeken, regionale samenwerking en subsidieaanvragen op. Deze tijd zit al in de bestaande formatie.

Voor de communicatie en acties gedurende de komende periode is in het GRP al voldoende budget gereserveerd. Dit mogen we uitgeven (geld) aan communicatie en acties rondom water en droogte. De communicatiebudgetten besteden we aan het maken van communicatiemateriaal zoals filmpjes, online banners, folders, posters en het plaatsen van advertenties. Ook dekt dit bedrag het inhuren van externen voor workshops voor de interne organisatie.

De gemeentelijke gezondheidsdienst Noord- en Oost Gelderland heeft alleen wat algemeen communicatiemateriaal over hitte en gezondheid. Voor acties en specifieke communicatie rondom hitte en gezondheid is geen bestaand budget beschikbaar binnen onze begroting. Maar de urgentie voor het voorkomen van hoge temperaturen binnenshuis is hoog. Dit speelt ook bij woningbouwcorporaties en bij andere woningen. Daarom stellen we voor vanaf 2023 een structureel budget van € 20.000 per jaar op te nemen in de Kadernota als nieuw beleid. Hiermee gaan we specifieke voorlichting geven. En we houden acties rondom bijvoorbeeld groene daken of zonwering.

Bij projecten houden we zoveel mogelijk bij de voorbereiding rekening met (extra) kosten voor klimaatadaptatie in de openbare ruimte. Dit nemen we op de in krediet- of budgetaanvraag voor het project in de eerstvolgende Kadernota of in het raadsvoorstel. Ook kijken we daarbij gelijk naar subsidiemogelijkheden.

Soms kunnen er relevante, onvoorziene extra kosten zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om het oplossen van urgente ruimtelijke knelpunten. Of het gaat om het inhuren van deskundigheid voor het beantwoorden van onderzoeksvragen. Ook voor het uitvoeren van extra maatregelen voor klimaatbestendigheid binnen bestaande projecten kunnen extra kosten ontstaan. Hiervoor is dan geen, of onvoldoende budget of krediet beschikbaar. Als we deze onvoorziene kosten hebben, dan vragen we de raad op dat moment om extra budget of krediet.

Communicatieplan klimaatadaptatie

We stellen na vaststelling van het klimaatadaptatieplan een kort en krachtig communicatieplan rond klimaatadaptatie op. Dit richten we op acties en communicatie over gedragsverandering bij inwoners en bedrijven. Hierin geven we aan welke in- en externe doelgroepen we gaan benaderen op welke manier. We werken in de communicatie samen met verschillende partijen, bijvoorbeeld het waterschap Rijn en IJssel, LochemEnergie, Circulus-Berkel, de Veiligheidsregio, en woningcorporaties Viverion en IJsseldal Wonen.

Onderdeel van de aanpak is in ieder geval de website Weet van Water Lochem. Ook hebben we acties zoals 'Ben je nou helemaal betegeld'. Verder zetten we in op lessen op basisscholen en een communicatiepakket voor acute hittestress of wateroverlast. Laatstgenoemde communicatiepakketten lanceren we op het moment waarop inwoners het meest tot actie bereid zijn, bijvoorbeeld in een hittegolf of na een zware plensbui. Tot slot stemmen we de communicatie rondom klimaatadaptatie goed af op het communicatieplan rondom biodiversiteit.

Naast het communicatieplan passen we maatregelen voor klimaatadaptatie toe in ruimtelijke projecten. Zoals een wegreconstructie, rioolvervangings of (vervangende) nieuwbouw. Hierin laten we inwoners en bedrijven participeren door bijvoorbeeld projectlocatiegebonden acceptatiedialogen.

Colofon

Gemeente Lochem

Baarte de Rooy
Carolien van Merksteijn

Hanzeweg 8
Postbus 17
7241 CR Lochem
T + 0573 289 222
E info@Lochem.nl

Waterschap Rijn en IJssel

Thorben Koeslag
Peter Brokke

Liemersweg 2
Postbus 148
7000 AC Doetinchem
T + 0314 369 369
E info@wrij.nl

TAUW bv

Ruben Keizer
Batoul Mesdaghi
Monique de Groot
Joren Zwaan

Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T + 31 57 06 99 91 1
E info.deventer@TAUW.com

